ASIANTUNTIJALAUSUNTO

27.5.2025

Sebastian Tynkkynen
Euroopan parlamentin jäsen

E 31/2024 vp / Asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnalle

Suomen ennakkovaikuttamisen EU:n seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen tulee tähdätä siihen, että turvallisuus nousee vahvaksi ja poikkileikkaavaksi prioriteetiksi. Tämä tarkoittaa, että turvallisuutta on painotettava kaikilla politiikkalohkoilla, myös koheesiopolitiikassa.

Tuore esimerkki tämän suuntaisesta kehityksestä on komission 1.4.2025 julkaisema koheesiopolitiikan väliarviointi: asetusehdotus asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta (COM(2025) 123 final).[1]

Komissio esittää, että Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) piiriin lisätään kaksi uutta erityistavoitetta, jotka tukevat puolustusalan kehittämistä. Ensimmäinen tavoite antaisi jäsenmaille ja alueille mahdollisuuden ohjata rahoitusta uudelleen puolustusalan tuotantokapasiteetin vahvistamiseen, riippumatta yritysten koosta tai sijainnista. Toinen tavoite tähtää kestävän infrastruktuurin rakentamiseen, jolla parannetaan sotilaallista liikkuvuutta EU:n sisällä. Tämä toisi erityistä hyötyä itäisille rajaseuduille, kuten Suomelle, mutta myös koko Euroopalle turvallisuuden vahvistumisen myötä.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on rasittanut erityisesti EU:n itäisiä alueita niin talouden kuin turvallisuudenkin näkökulmasta. Tämä on näkynyt esimerkiksi Venäjän lisääntyneenä hybridivaikuttamisena EU:n ulkorajoilla, mutta erityisesti myös EU:n itäisten alueiden heikentyneenä taloudellisena elinvoimana, kun EU-tasolla on toimittu täysin oikein ajettaessa Venäjä-kauppa alas ja asetettaessa laajoja EU-tason Venäjän vastaisia pakotteita.

Nyt näille erityisen haavoittuvaisille EU:n itäisille alueille tarjotaan erityiskohtelua EU:n koheesiorahoituksessa, mikäli ne siirtävät vähintään 15 % kokonaisrahoituksestaan uusiin strategisiin painopisteisiin, kuten turvallisuuden ja puolustuksen vahvistamiseen, ja Euroopan strategisten teknologioiden alustaan (STEP) liittyviin tavoitteisiin, erityisesti kriittisiin teknologioihin tehtäviin strategisiin investointeihin ja EU:n resilienssin parantamiseen.

Vuonna 2026 unionin strategisiin painopisteisiin uudelleenohjelmoiduille varoille myönnettäisiin 30 %:n kertaluonteinen ennakkomaksu, ja niille voisi saada jopa 100 % EU-rahoitusta. Tämä on poikkeuksellisen suuri tukitaso ja erityisen tärkeä harvaan asutuille ja taloudellisesti haavoittuville alueille, joilla omarahoitusosuus on usein haaste.

Suomen on aktiivisesti edistettävä tämänkaltaista kehitystä, jossa koheesiovälineitä käytetään myös turvallisuuspoliittisiin tarpeisiin. On kuitenkin huomioitava, että koheesiopolitiikan

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025PC0123

uudistuksen myötä puolustuksen ohella vastaavia muutoksia esitetään myös kohtuuhintaiseen asumiseen ja vesihuoltoon liittyvään koheesiorahoitukseen.

Euroopassa riehuva sota ja sen vaatima Euroopan puolustuskyvyn mahdollisimman nopea ylösajo edellyttävät sitä, että EU-budjetin sisällä tehdään varojen voimakasta uudelleenkohdentamista esimerkiksi vihreän siirtymän, kehitysyhteistyön tai järjestörahoituksen lohkoilta kaikista kriittisimmälle lohkolle, eli puolustukseen. Samalla on varmistettava, että EU-tasolla tehtävät uudet avaukset ja lisäpanostukset eivät hajaannu laajasti turvallisuuden ulkopuolelle, vaikkakin sinällään tärkeisiin kohteisiin. Esimerkiksi koheesiopolitiikan osalta nykyisen turvallisuustilanteen edellyttämän puolustuskyvyn priorisoinnin tulee näkyä siten, että puolustuksen asema nostetaan koheesiopolitiikan uudistamisen yhteydessä selkeästi muiden painopisteiden yläpuolelle.

Kun tarkastellaan tulevia vuosia, Suomen ehdottomana tavoitteena tulee olla kansallisen saannon kasvattaminen EU:n budjetista. Harva asutus ja pitkät etäisyydet on huomioitava paremmin rahoituksessa. Nykyisessä koheesiopolitiikassa Suomi saa noin 20 senttiä jokaista unionille maksettua euroa kohden. Turvallisuuspainotuksen vahvistuessa Suomella EU:n ulkorajavaltiona, jolla on koko unionin pisin yhteinen raja Venäjän kanssa, on vahvasti perusteltu asema vaatia suurempaa osuutta rahoituksesta. Tämä koskee sekä koheesiopolitiikkaa että laajemmin koko EU:n monivuotista rahoituskehystä.

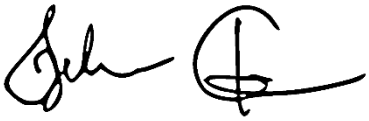

Sebastian Tynkkynen
Euroopan parlamentin jäsen